

Innspill til regulering av Røgdenvassdraget.

Flere av oss som er hytteeiere ved Nedre Røgden har sett en markant endring av sjøen de senere årene og som har fått store negative konsekvenser på flere områder og som bør tas til etterretning.

Vannkvalitet:

Tidligere konsesjonær kalket sjøene og hadde et bedre oppsyn av sjøene enn nåværende konsesjonær. Sjøene ble kalket og vannstanden i sjøene var mer pålitelig og ble generelt bedre fulgt opp. Vannkvaliteten var tidligere merkbart mye bedre. Det vil si vannet var klarere, luktet bedre og inneholdt mindre humusstoffer og organisk materiale (lavere TOC-verdier). PH'n var tidligere høyere og forholdene for ørret var bedre. I dag ser vi en forsuring av vannene (pH under 6,5), mer humusstoffer og organisk materiale. Fargetall er høyt (brunt uklart vann). Lukten på vannet er til tider så dårlig at opplevelsen av å bade eller bruke vannet i husholdningen ikke er særlig innbydende. Tidligere ble sjøen kalket og det ble satt ut ørret. Dette var en del av avtalen. I dag er forholdene for ørreten i de sure vannvannmiljøene i de 3 regulerte sjøene endret og man hører knapt noen som får ørret i Røgdenvassdraget. Ørret liker seg i oksygenrike vannmiljøer med pH fra 6.5 til 9.0. Ørret trives ikke i surt vann med pH under 6,5. Ørreten er en type indikatorfisk som indikerer om vannkvaliteten er god eller ikke. Når ørreten blir borte så er dette alarmerende mht endringer i vannkvaliteten. Heller ikke garnfiske i øvre del av Røgdenvassdraget dvs. i Fallsjøen har de senere årene gitt fangst av ørret. Da har vannkvaliteten åpenbart også blitt dårligere høyere opp i vassdraget. Bemerk at Røgdenvassdraget var historisk sett tidligere et av de aller beste vannene for ørretfiske på Østlandet før reguleringen og nå ser vi at ørreten er alvorlig truet på grunn av den dårlige vannkvaliteten.

Det er et noe surt jordsmonn på Finnskogen og en regulering av sjøene vil til en viss grad bevirke et ennå surere vannmiljø og et ulevelig vannmiljø for ørreten om ikke sjøene kalkes av konsesjonær. Fargetallet på vannet alene tilsier at dette vannet slik det nå er ikke egner seg i husholdningen. På visse sommerdager ser man ikke bunnen på 2 – 4 meter. Før kunne man se bunnen på dypere vann.

På sommerstid har man de siste årene sett oppblomstring av giftige blågrønnalger samt trådalger som finnes i næringsrike sjøer. Slik var det ikke tidligere. Sjøen må ha blitt mer næringsrik de siste årene. De blågrønnalgene og trådalgene er igjen en indikator på at vannet har endret seg og blitt et mindre egnet vann også som badevann. Grue Kommune har blitt informert om oppblomstring av blågrønnalger i sjøen om sommeren de siste årene og de har opplyst dette på sin hjemmeside.

Kvikksølv finnes noe i grunnen i grenseområdene og flere sjøer og vann på Finnskogen inneholder mer eller mindre kvikksølv. Det har tidligere vært gjort undersøkelser av NIVA og det anbefales blant annet ikke å spise abbor over ca. 200 gram fra Røgden. Med økte nedbørmengder og en mer ekstrem regulering av sjøene, så vil avrenningen av kvikksølv fra grunnen til sjøene bli større. Kvikksølv er et tungmetall og vil lett absorberes i næringskjeden. Gjedder vil trolig ha ennå større konsentrasjoner av kvikksølv enn abbor siden de spiser mer fisk og større fisk enn abbor og de er høyere opp i næringskjeden. Kvikksølv er en miljøgift som man absolutt må ta på alvor og derfor bør ikke abbor eller gjedde fra Røgden spises ofte. Jfr.

informasjon fra NIVA som har gjort undersøkelser tidligere fra Røgden og under reguleringsperioden og som ligger tilgjengelig på nettet.

Vannivå og uforutsigbar regulering av vannene:

Vannene i de 3 sjøene reguleres opp og ned nærmest som en jojo. Tidligere konsesjonær hadde en mer helhetlig plan for regulering av sjøene gjennom året og de tok mer hensyn til naturen, eiendommene ved sjøen og deres interesser. Slik det har vært de siste årene så har fyllingsgraden i Nedre Røgden vært så høy i lengre perioder at erosjon langs breddene av sjøen har blitt et problem. Når det er store bølger som skyller inn på land så drar dette jordsmonnet ut i sjøen og det har også gjort skader på eiendommer ved sjøkanten. Forum Ålkraft har både blitt muntlig og skriftlig kjent med dette fra flere hyttebeboere, men Fortum har oppført seg arrogant ved slike henvendelser og har heller ikke tatt dette til etterretning.

Rotbergsjøen reguleres ennå hardere enn Nedre Røgden og myr løsner fra vannkanten og tetter til Løvhaugsåa som renner fra Rotbergsjøen ned i Nedre Røgden. Disse løse torvflakene fra Rotbergsjøen kan således ødelegge gyteplasser for ørreten i Løvhaugsåa. Dette har blitt omtalt i vår lokalavis Glomdalen. Ved en regulering så er det viktig at konsesjonær tar alle forhold i betraktning og ikke driver en rovdrift på de 3 sjøene som får negative innvirkninger på fiskearter, vannmiljøet, fuglelivet og naturen for øvrig. Likeledes gjelder dette skader på eiendommer rundt sjøen.

Generelt: Lover, regler og nye forskrifter:

Lover og regler må for enhver konsesjonær for regulering av et vassdrag i et naturområde følges til punkt og prikke. Reglene som lages av NVE må forhindre alle typer ødeleggelse og forringelser og sikre at blant annet fiskearter som ørret som fantes naturlig i sjøen før reguleringen i 1954 ikke dør ut. Jfr. nyere vilkår gitt i reguleringskonsesjonen fra NVE av 17. april 2015 punkt 8 a., b., c., d. (naturforvaltning). Når en fiskeart som ørret er i ferd med å dø ut i disse 3 sjøene som følge av dårligere vannkvalitet, så skal konsesjonær sørge for å rette opp i disse forholdene. Konsesjonæren skal ikke belaste verken naturen eller andre interesser i større grad enn høyest nødvendig. Vi finner ikke denne reguleringen av Røgdevassdraget særlig godt ivaretatt med de observasjonene og begrunnelsene som er gjort ovenfor og derfor fraråder vi NVE å la konsesjonæren få fortsette å drifte disse 3 sjøene og forverre vannkvaliteten ytterligere enn det som allerede nå har skjedd de siste årene. Det er ikke kjent at nåværende konsesjonær har gjort noen tiltak som har bedret vannkvaliteten i deres driftsperiode inntil i dag. Når heller ikke den svenske konsesjonæren vil bekoste bedre sikring av dam konstruksjonene ihht. nytt europeisk regelverk på norsk side for å forhindre brist på demningene i disse tider fremover med hyppigere ekstremvær, så finnes det ingen fornuft i at dette skal gå på bekostning av sikkerheten verken for norsk eller svensk side.

Niclas Andersson, Bjørg Anderson, Per Ivar Antonsen, Heidi Antonsen, Inger-Lise Wålberg, Morten Wålberg, Tone Rotberg, Sven Eivind Sæter, Morten Koksvik

November 2023